

Palau de cendra

Tomàs Llopis i Guardiola

XIX Premi de poesia "25
d'abril"
Vila de Benissa

*El jurat del XIX Premi de Poesia "25 d'Abril - Vila de Benissa 1999 estava format per:
El president, Isidor Mollà Carrió (alcalde de Benissa); el president d'honor, Santiago Grisolia (president del Consell Valencià de Cultura), i els vocals, Silvestre Vilaplana i Barnés, Jaume Pérez Montaner i Antoni Prats i Gràcia.*

Primera edició: abril 2020
Columna Edicions, S.A.

I

Olor de terra humida, de mars distants el so,
de pors i de creences, de somnis i palmeres,
tinc un palau de cendra i branquillons al vent.

Tinc la pell esclava de tendreses,
fulles que van anar caient a l'abrigall
intens de la memòria. De mars distants el so.

Les veus, torna una veu mig un gest vaporós
i amb els braços oberts sols agafe un bocí
de la nit perdurable, de llum enfredorida.

Imatges de colors esvaïts són la vella cançó
o el batec persistent, sense temps, sense cels,
de la pluja fina i el núvol que l'emmena.

Sóc un resum de nits remotes i fragants,
batudes al compàs d'estius i de tardors,
d'hiverns i de naixences endutes per la barca.

De fang i fullaraca he bastit un recer,
ple com una magrana quan el sol la desperta
i n'aprenc els secrets, poc a poc, amb les mans.

Tímida quan la mire, la història es despulla
talment una donzella, i en la seua nuesa
em reconec i estime tots els noms de l'absència.

II

En el silenci, una raïmera d'aigua
va declinant lentament els arpegis
de l'home sol i el seu jardí de mots.

Té als seus peus la ciutat a pessics:
remors llunyanes, sequedat i estridències.
Soroll de gots, de tasses i culleres.

I no és res el vers o el fum que s'alça
impenitent al cafè dels poetes:
"Cor i ulls meus, els extrems d'una branca".

L'impossible és
el nom apassionat
de la naixença.

III

EPITALAMI

A Isabel i Paco

–T'he de donar, amor, el bes a l'alba,
com qui dóna una flor i la sap única,
i al cap dels anys es tornarà perfum
i serena dolcesa...

–Jo et donaré, amor, la fruita fresca
com pura aigua de riu que naix dels llavis
i deixa caure el temps cap a la mar,
mirall de lluna blanca...

Octubre, 1994

IV

Amors de temps antics, quan la tarda declina,
els he sentits cantar, amors de temps rurals.
Corria sèquia avall un tall de lluna fresca

i el verd i el blanc del fruit semblant al bes furtiu,
com les paraules tendres, i mig intranscendents,
es diuen allà dins del desig i reviuem.

Un amor com un arbre, clarins i focs de dansa,
un amor a cabassos, una pluja d'amor,
cada gota un espill, d'esvelteses exactes.

V

T'he de donar, amor, una casa amb jardí.
La veus, ben lluny, i blanca? I cada matinada
el sol, que la desperte. I a poqueta de nit
i a la llum de la lluna, que vinguen les carícies
d'olor de gessamí i de colors de gerani.
Traurem la taula al ras, parada amb poca cosa:
un rosegó de pa, un got de vi de casa
i un plat de pimentó, torrat amb molta traça
- allò que done el temps i el treball de les mans -.
Ignorarem les places, el defici dels dies
i ignorarem molt més: els designis del fat.
T'he de donar, amor, una casa ben blanca.

La nostra casa feta de maons i tendresa.
La nostra casa feta damunt la nostra terra.

VI

CESTRUM NOCTURNUM (I)

De pares a fills, com la soca i la branca.
De pares a fills, com naixen arrels.
De pares a fills, com creixen els pobles.

De pares a fills, gustant les paraules.
De pares a fills, com most i raïm.
De pares a fills, els segles dels segles.

De pares a fills, com passen els dies.
De pares a fills, llavors a la terra.
De pares a fills, com fil perdurable.

De pares a fills, misteri del fènix.
De pares a fills, somriure de l'heura.
De pares a fills, els grans de l'arena.

De pares a fills, la barca del sol.
De pares a fills, i el tall de navalla.
De pares a fills, la terra promesa.

VII

A Pepica Vicens Morell (in memoriam)

Asseguda esperava pacient
un alè, el darrer toc a les completes.
Asseguda feia uns punts al record,
amb les mans balbes, buides, l'embastava.
Apedaçava passats amb passats
i en tornava joiosa com la rosa.
"Ja no tinc res per a donar-vos"... -deia-
i és tan bell un mot, i és tan bell un bes...

El batec indiferent del rellotge
alçà el vol un instant entre el silenci.

(Serenament, com l'amor, recordà
que "aquell home no deu haver sopat";
que la necessitava; que, tan sol,
i vell, allà, devia tenir fred.)

El batec indiferent del rellotge
alçà el vol un instant entre el silenci.

Un adéu i la nit s'ensenyoria.
Ah, quin buit d'essències i d'espígol!
Quina quietud de casa tancada.
No li porteu més dolor a la tomba.
Porteu-li l'harmonia de l'alfàbega,
porteu-li la memòria perduda,
porteu-li el cant de l'aurora, el cant
i la pau, i el bes i l'amor, i tot.

Gustar la vida
i a l'oblit deixar mig mot
suspès de l'alè.

VIII

M'he trobat fit a fit amb el silenci.
Com una nit sonora, el silenci.
De cop i volta una cambra que creix.
Una solitud de dama secreta.

Qui tancaria els ulls, quiet i neci,
en fàcil renúncia dels sentits?
El silenci creix com una senyora
possessiva i fugim, desperts encara,

o ens hi lliurem, inermes i lascius
al rebull de la batalla perduda
i dissipem el tacte i el misteri.

El misteri fit a fit. Caminem
confiats a la impensada guaitant
el silenci i és un punt, i és un balç.

Goteja la font,
melodia truncada,
Ressò de l'instant.

IX
HOMENATGE

A J. M.

A la nostra mesura tenim el nostre sol,
infidel servidor enganxat a nosaltres,
fins que, retuts de viure, serà per al proïsme
un deslleial company de dies i fatics.

A cops d'albes rosades i de vespres obscurs
aprenem sense pressa l'aventura dels segles:
sàvies ensenyances antigues com el vent;
com les arrels del cep, per l'alta saviesa.

Per més que les sarments tinguen pàmpols de coure,
abans que el bon pagès les talle i agarbone,
i ofrenen a manats els fruits definitius;

Per més que el foc devore garlandes de l'estiu,
i siga sec i mort de fred i neu el tronc,
sabrà trobar l'arrel el seu moment precís.

X

La pau del mar o el no-res en l'espera
és un silenci fet de llums i boirina
que fa un coixí si la pensa és ronsera
o, si s'adorm, la bressola en llustrina.

La pau del mar es fa de torrentades,
de pluges aspres i precés en solitud
quan esgarrapa l'aigua cims i rostades
de tant que tem l'abisme inconegut.

La pau del mar, nosaltres, de vegades,
despullament de l'afany revingut,
som un instant, felicitat sencera,

o anem baixant a salts, a aürts i a unglades,
com pobres reus que pidolen ajut
a l'aspredat de l'eterna cinglera.

Naixem al futur,
a la vana esperança,
a l'impossible.

XI

Infant apreng els límits i sent la veu dels solcs.
Enllà de les muntanyes, enllà de la nuesa,
Sols un gargot resol qui sóc, que poc a poc

vaig fent-me sobre cendra, deçà del fil que tanca
el laberint i jo i l'eterna pregunta:
allà on el sol s'amaga, darrere les carenes,

el regne de qui és, de quina dea incògnita
té nom aquell país, de quina pau s'empara?
O potser és el buit, senyor de tot silenci.

XII

CESTRUM NOCTURNUM (II)

Contra l'oblit, la llum de la tenebra
torna amb l'oreig els ressons del passat.
Tocar les veus perfumades de blanc,
petites joies treballades pel temps,
immarcescibles com l'aurora rosada,
com el vol de l'ocell de la memòria;
amb les mans que desgranen magranes
rompudes a la tardor solitària;
amb el desig de pervenir als mots
d'uns altres dies, i d'antigues llegendes,
empelts ficats, pell endins, en carn viva.

S'alcen les cases tancades pel silenci.

Fer el propi camí,
indiferent als altres.
Oh, ma sirena.

XIII

CESTRUM NOCTURNUM (i III)

El vent marida les estrelles blanques
i satisfetes, i tan afortunades
com els ocells, s'envolen sense rumb
deixant enrera el perfum de les nits.

És la tempesta, un caprici insolent
com el mateix amor que dura un dia,
hores només, i al seu pas el record
o fulles mortes, en un racó ja sospira.

Torna la calma, l'esperada calma,
no les estrelles, seduïdes encara,
i avergonyides de la seua feblesa.

Vaig estimar-les. Era un amor de segles.
No vaig saber, però, dir-los el mot.
No vaig gosar aliar-me amb el vent.

El més bell moment,
llum d'ametller florit
o l'encalç només.

XIV

Quan la palmera suporta el vendaval,
despentinada en el seu vinclament,
capriciós, incomprens i voluble,
la solitud és visible de lluny.

Home ferit, presoner terra endins.
Fondes arrels fugen a l'infinit
tímidament, cercant amagatall
al mateix lloc on s'enterren els morts.

Demana calma el seu alt pensament,
afortunat d'esquivar l'intangible
malson sonor com una nit d'hivern.

Però el crit prové de la impotència,
de la mirada, de saber el dolor de
quan les palmeres suporten vendavals...

XV

Llir entre cards...
(Ausiàs March)

Alba llunyana, secret de l'anemone,
silent voldria els camins de la nit,
el vel, les veus, parracs mig adormits,
prest estafets al bressol del record.

Orfe de mi, en l'oreig matinal,
entotsolat a l'agre del terror,
aprenc l'angoixa del combat que contemple,
tenebra meua que m'has fet presoner.

Com és la llum? El final del trajecte?
Com una roca dins la mar enfurida?
Un pas estret entre Escil·la i Caribdis?

Veig l'anemone nascuda de la nafra,
els seus colors damunt la sequedat,
i el seu encant, feble però tan car.

XVI

En el silenci, crida la nit llunyana;
la seua volta alta com de campana,
gris de metall, proclama solituds.

És ben sonor el lligam que es trenca,
tan dolorós com quan l'arbre gemega
corcorcat ja des de dins de l'arrel.

Un clar al bosc l'endemà ho denuncia,
el dia blau, indiferent, ignora
que tanta llum és ja innecessària.

Tan sols el record, l'eco de la campana
és el batall que colpeja la terra
i la llavor cau de l'arbre interromput.

XVII

Post tenebras lux

Fou la llum al principi. El món era de vidre,
fràgil com un infant, diàfan com el somni,
feliç com un esclat de carcasses al vent.

Carcasses i palmeres, mil noms per al desert
que van fer per a tu, a la mida del teu
sofriment intangible: com la nit, el desert.

Caminant invident, se t'esborren les passes;
caminant que no saps els camins que t'esperen
i temptes la foscúria com una dama nua.

La dama i el misteri i l'angoixa i l'horror
i de nou la tenebra i el pànic que mastegues
i el prec que no t'escolten i el desert que sostens.

Fou la llum al principi. I l'esperes de nou,
pluja de maig benèfica, fulgent com de pa d'or,
com vi dolç o mistela, com una aigua pouada.

XVIII

La llum és llum per l'ull que se l'embeu atònit.
Al seu davant s'estén l'ampla plana dels camps,
allà on el brau pastura or d'origen incert.

I la teua mirada, alta com de colom,
encara indecisa, descriu el formigueig,
la vida en laberint i aquell guardià indigne.

Assisteixes a l'acte de capllaçar el brau:
eleva al cel les banyes, l'ull total, gran de pànic,
mentre la corda envolta el seu cap tan terrible.

Se l'emporta el silenci, pressentit, de puntetes,
i la llum és més llum i sorgeix el corser
i beu l'herba i el vent i s'esfulla la nit.

Per la plana daurada, de la casa a la sèquia,
cavalls i més cavalls, un pacífic estol
pastura placideses. La pau passa i s'atura.

No preguntes, però, pel núvol que hi ha sempre,
ni pels dies de fred. Sols el foc et pertany,
una llar, o la torre a mercè del llampec.

Esguard vigilant
des del fons del silenci,
borbolls de la font.

XIX

Com un amant d'esperances perdudes,
evoque platges on naufragar a onades.
Són insistències inútils com espines,
marcats compassos d'amargues melodies.

Aquest temor cenobític, intern,
el meu refugi que no era dins meu.
Mostre els palmells de la meua ofrena,
vull rescatar els fulgors invisibles.

Aquells que són com el vent del desert,
com el cavall desbocat de l'arena,
una quimera o l'ànima remota
d'un pas de dansa que no escriu ningú.

Ja no tinc res meu que pugui donar-vos,
sols la riquesa de qui no té desigs,
perduts perfums i mans esteses, nits,
precis al record que es vessa mar endins.

Com l'harmonia,
com una treva del temps,
la maduresa.

XX

He d'esperar de bell nou el retorn
amb el vaixell i les veles inflades
a l'illa dels mites, verda i llunyana,
entre la boira i la sal de la mar?

Fermat al pal em vindran melodies,
naufregis o veus com precis d'esperança
i dolors d'adormides naus, perdudes,
que van surant els noms des de l'oblit.

Per tu he solcat l'esquena del mar,
he deixat, per tu, la ciutat en flames,
i vinc a trobar-te, nua, de nou,

enmig de la boira, guiat pel vent,
illa que saps què vol dir el teu nom,
Ítaca, l'Ítaca com el cor meu.

XXI

Conserve als ulls el paisatge meu: la terra
en primavera i després tantes nafres
i tants cavalls de pedra, o de bronze;
amuntegades runes grises a l'ombra
fidel que guarde d'un garrofer infinit,
només als ulls, on viurem ell i jo.
Passats capvespres i albes i mars llunyanes,
brunzir d'abelles i perfums i paraules,
sendera amunt i el silenci dels arbres
com pidolant més temps, més sol encara.

XXII

Dalt del turó, com l'ofensa del temps,
com un reclam, com quan una campana
es fa present i repica dolors,
els enderrocs meus i els passos perduts.
Ja no diran aquesta penya fou
el país tot de totes les contalles.
Ja no diran aquest racó de molsa
fou l'escenari d'allò que un déu creava.
Ja no diran aquest fred i aquest foc
i aquesta llesca de pa amb oli a les mans...
Ja no diran que queda la memòria,
car de vegades la memòria va,
tallant i freda, com la sageta al cor.

Sols una estrella
o el mirall de les altres
i la meua pau.

Com una idea
o mot o vent missatger
oh, esperança.